

N:o 59.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Maj 1882, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om beviljande af anslag för iståndsättande af vågbrytaren och den yttre hamnarmen vid Visby hamn.

(R. A.)

I en den 21 sistlidne April afgifven nådig proposition (N:o 42), som till Stats-Utskottet remitterats, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, för iståndsättande af vågbrytaren och den yttre hamnarmen vid Visby hamn i öfverensstämmelse med ett af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uppgjordt förslag, bevilja ett extra anslag utan återbetalningsskyldighet af åttiosex tusen åttahundra kronor.

Af det den nådiga propositionen bilagda statsrådsprotokoll öfver civilärenden inhemtas, att stadsfullmäktige i Visby uti underdånig skrifvelse af den 27 sistlidne Mars anmält, att den orkan, hvilken under natten emellan den 15 och 16 Februari detta år råsade med en i mannaminne nästan oerhörd våldsamhet öfver Gotland, samt de två mycket hårda stormar, hvilka kort derefter den 20 och 22 i samma månad öfvergingo ön, anstält förordelser å vissa delar af stadens hamnbyggnad, hvilka syntes i hög grad hotande för beståndet i synnerhet af det lika dyrbara som viktiga hamnarbetet; att förslag upprättats till skadornas botande och den yttre hamnbyggnadens betryggande; men att staden, som från år 1842, då vågbrytaren började byggas, ansträngt sig med alla sina krafter för att medverka till det viktiga arbetets utförande och till botande af de skador, för hvilka detta mot alldeles öppet haf anlagda, utomordentligt svåra byggnadsverk tid efter annan varit utsatt, icke mäktade anskaffa de medel, som för botande

af nu ifrågavarande iståndsättnings- och förstärkningsarbeten oundgängligen vore af nöden, i hvilket afseende återopats: att, jemlikt bifogadt intyg från stadens drätselkammare, staden utöfver de summor om tillhopa 434,437 kronor 50 öre, hvilka såsom anslag af allmänna medel kommit densamma för yttre hamnen till del, nedlagt å denna och hamnbyggnaden i öfrigt under åren 1842—1881 det betydliga beloppet af 1,024,478 kronor 49 öre, hvaraf 181,950 kronor åren 1850 och 1857 erhållits såsom lån från handels- och sjöfartsfonden; att staden nu häftade i skuld för återstående 22,500 kronor af 1857 års lån från handels- och sjöfartsfonden, äfvensom för ett år 1876 med nådigt bifall upptaget obligationslån å 800,000 kronor, hvaraf endast 32,000 kronor amorterats och af hvilket vid årets början funnes oanvända allenast 20,000 kronor, som behöfdes till snart förestående byggnader i inre hamnen; samt att kommunalutskylderna, som år 1874 utgingo med 3 kronor 54 öre per bevillningskrona, år 1881 stigit till 6 kronor 31 öre och för innevarande år utgjorde nära samma belopp; och hafva stadsfullmäktige af detta och i öfrigt anförda skäl i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att för afhjelpandet af de skedda skadorna å Visby hamns vågbrytare och för denna byggnads behöfliga förstärkning bevilja ett så stort anslag, som efter pröfning af uppgjorda arbetsförslag och kostnadsberäkningar kunde finnas vara af nödvändigheten påkalladt.

Så väl magistraten i Visby som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gotlands län hafva, med vitsordande af stadsfullmäktiges uppgifter angående stadens bekymmersamma ekonomiska ställning till följd af de stora penningepoffringar, den underkastat sig för hamnbyggnaden äfvensom för Gotlands jernväg, tillstyrkt nådigt bifall till stadsfullmäktiges ofvanberörda framställning.

Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader har i infordradt, den 12 sistlidne April afgifvet utlåtande anført att, enligt Styrelsen tillhandakomna redogörelser, den inre hamnen under stormen icke lidit några skador af betydighet, medan deremot vågbrytaren, som skyddar den inre hamnen, tillfogats ansenliga skador i synnerhet å hufvudet och å vissa delar af insidan, der plattformen, med derå anbragta jernväg, bortspolats, jemte det att å den yttre glacisen stenar blifvit af vågorna bortförda och timmerlösryckta från den yttersta raden af de till yttre stöd för vågbrytaren anbragta timmerkistor; att dessa skador, hvilka påvisade önskvärdheten, att icke säga angelägenheten, att äfven å södra sidan af hamnen erhålla en kraftig hamnarm, vore af beskaffenhet att böra med största möjliga skyndsamt botas, så att ej en ny storm måtte ytterligare öka dem och fortskynda den kostbara hamnanläggningens förstörelse; och att kostnaderna för de uppkomna skadornas afhjelpande beräknats sålunda:

A.	För reparation af den inre hamnen till	kronor	600: —
B.	Reparation och förstärkning af vågbrytarens pir eller hufvud	»	12,352: 80;
C.	Gamla vågbrytarens öfverbyggnad genom fortsättning intill piren af kalkstensryggen	»	9,360: —
D.	Den nya vågbrytarens öfverbyggnad eller inre plattformens återställande	»	7,000: —
E.	Vågbrytarens yttre glacis	»	48,000: —
	Tillsyn m. m. och oförutsedda utgifter, circa 15 procent	»	11,187: 20;

Summa kronor 88,500: —;

att Styrelsen likväl, enär af dessa kostnader en del eller 6,600 kronor, af de under Litt. C. upptagna, afsåge arbeten, som väl vore önskvärda, men icke stode i samband med de nu inträffade skadorna, funne detta belopp, äfvensom de under Litt. A. utförda 600 kronor, hvilka sökanderne icke ifrågasatt att såsom statsanslag erhålla, kunna utgå ur förslaget, hvilket alltså, om härtill lades circa 15 procent derå eller 1,100 kronor för oförutsedda utgifter m. m., kunde minskas med 8,300 kronor till 80,200 kronor, hvaremot Styrelsen, med kännedom om de utomordentliga åtgärder, som på andra ställen måst vidtagas för bevarande af hamnbyggnader med liknande läge, som Visby, ansåge önskvärdt, att af de till utläggning å den yttre glacisen föreslagna 250 block åtminstone 150, eller de yttre för vågsvallet mest utsatta, gjordes varaktigare och af beton i stället för af kalksten, sammanmurade med cement, såsom afsedt vore, ehuru härigenom kostnadsbeloppet skulle ökas med 6,600 kronor och för hamnarmens återställande i behörigt skick sålunda komme att, enligt ett hos Styrelsen med ledning af uppgjorda beräkningar sammandraget och bifogadt kostnadsförslag, erfordras 86,800 kronor;

att då, på sätt stadsfullmäktige uppgifvit och styrkt, kostnaderna för stadens yttre hamn med vågbrytaren uppgått till 1,116,955 kronor 83 öre, hvaraf såsom anslag utan återbetalningsskyldighet anvisats vid riksdagen år

1841	kronor	118,500: —	
1852	»	126,937: 50	
1868	»	9,000: —	
1871	»	130,000: —	och
1875	»	50,000: —	434,437: 50,

staden alltså bidragit med 682,518: 33 till denna anläggning, samtidigt med det att staden för ordnandet af den inre hamnen utgifvit 341,960 kronor 16 öre; samt

att, enligt ett af hamnstyrelsen meddeladt utdrag af hamnens räkenskaper, nettobehållningen af hamnintraderna uppgått under åren 1842—1881 till sammanlagdt 703,762 kronor 37 öre, och under de sista tio åren, efter afdrag af annuiteter å upptagna lån, till i medeltal 10,382 kronor 37 öre för år;

och har Styrelsen, med hänsigt ej mindre till stadens affärsställning och de uppoffringar, staden redan gjort för sin hamn, än äfven till hamnens stora betydelse för sjöfarten på Östersjön och till de kostnader, som redan nedlagts på hamnanläggningen, för hvars försättande i ett fullt ändamålsenligt skick likväl erfordrades en ny hamnarm mot söder, tillstyrkt nådig framställning hos Riksdagen om beviljande af ett anslag å 86,800 kronor till reparation, i enlighet med det hos Styrelsen sammandragna kostnadsförslag, af vågbrytaren och yttre hamnarmen vid Visby.

Af hvad handlingarne sålunda gifvit vid handen har det synts Statsrådet och Chefen för Civildepartementet klarligen framgå, ej mindre att de skador, som af de våldsamma stormarne under sistlidne Februari månad förorsakats å Visby stads yttre hamn, vore af beskaffenhet att böra så skyndsamt som möjligt afhjelpas, på det att liknande nya naturhändelser icke måtte i grund förstöra den dyrbara vågbrytaren, än äfven att Visby kommun, till följd af de uppoffringar, den underkastat sig för åstadkommande så väl af densamma och af hamnbyggnaden i öfrigt, som af Gotlands jernväg och andra arbeten, iråkat en sådan ekonomisk ställning, att den svårligen mäktade ikläda sig de nya utgifter, som nu vore af nöden för att återförsätta vågbrytaren och hamnarmen i behörigt skick samt deråt bereda välbehöflig förstärkning.

Vid sådant förhållande och då, på sätt departementschefen vidare anført, det icke kunde förnekas att Visby hamn vore af stor betydelse, om än närmast för staden sjelf, likväl äfven för den lifliga sjöfarten å Östersjön och den ömsesidiga förbindelsen emellan ön Gotland och moderlandet och då det måste ligga i statens eget intresse att söka förekomma förstöringen af detta arbete, hvartill staten, derigenom erkännande dess vikt äfven från det allmännas synpunkt, redan bidragit med icke obetydliga belopp, har departementschefen tillstyrkt Kongl. Maj:t aflåtande af förevarande nådiga proposition.

Af Statistiska Centralbyråns senast utgifna berättelse rörande kommunernas finanser, för år 1878, har Utskottet inhemtat, att vid slutet af nämnda år Visby stads tillgångar utgjorde, i fastigheter och inventarier 239,041 kronor och i fordringar 606,351 kronor; att vid samma tid skulderna utgjorde, för kyrkostämma 9,176 kronor och för stadsfullmäktige 767,000 kronor; att staden under nämnda år haft, bland andra inkomster, följande,

nemligen i utskänkings- och minuteringsafgifter 11,667 kronor, i vinst af bränvinsbolag 25,002 kronor, i hamnafgifter 28,373 kronor och i tolagsmedel 3,007 kronor; att samtliga inkomsterna under året utgjort 155,525 kronor, men att utgifterna deremot uppgått till 211,332 kronor, hvaribland till hamnar, broar m. m. dylikt 65,234 kronor och till räntor 42,438 kronor.

Af den handlingarne bifogade, i December år 1881 upprättade utgifts- och inkomststat för Visby stad för innevarande år 1882 har Utskottet inhemtat, att utgifterna från hamnkassan upptagits till 32,350 kronor samt att bland stadens inkomster för året förekomma, bland andra, följande poster, hvilka ej bero på uttaxering å stadens invånare, nemligen hamnafgifter 25,000 kronor, utskänkings- och minuteringsafgifter 11,500 kronor, stadens andel för försäljningsåret Oktober 1880—September 1881 i spritbolagets nettovinst 9,455 kronor 97 öre, tolagsersättning 3,000 kronor samt tomtören, arrenden och infästeafgifter 3,600 kronor. Ett belopp af 80,300 kronor är bland inkomsterna upptaget att fyllas dels genom personella fattigvårdsafgifter, dels genom uttaxering af återstoden efter II art. bevillning, nemligen för betäckande af utgifter från allmänna kassan 56,000 kronor, och för d:o d:o från jernvägsliqvidations- och amorteringsfonden 24,300 kronor. Årets annuitet för stadens obligationslån finnes uppförd till 50,000 kronor, att utgå med 15,625 kronor från hamnkassan, 1,250 kronor från allmänna kassan och 33,125 kronor från jernvägsliqvidations och amorteringsfonden. Utgifterna i deras helhet äro beräknade till 154,579 kronor 19 öre, inkomsterna till samma belopp, bestående af behållningen vid årets början 4,600 kronor, uttaxering 80,300 kronor, öfriga inkomster 63,329 kronor 19 öre och upplåning 6,350 kronor. Härjemte får Utskottet såsom bilaga vid detta utlåtande foga af drätselkammaren i Visby aflemnade uppgifter angående de af handel och sjöfart influtna afgifter vid Visby hamn under åren 1842—1881.

Utskottet finner det visserligen billigt, att Visby stad, som redan måst vidkännas högst betydliga utgifter för sin hamn och som antagligen torde sakna förmåga att bestrida hela kostnaden för botande af de nu senast, utan något förvällande eller underlåtenhet å stadens sida, å hamnen uppkomna skador, af staten erhåller understöd för det nödvändiga arbetets utförande.

Med afseende likväl å de här ofvan angifna, betydliga belopp, staten redan på hamnen vid Visby nedlagt, och den jemförelsevis ganska stora inkomst, Visby stad af hamnen erhåller i uppburna hamnafgifter, anser Utskottet ej hela den ifrågavarande kostnaden böra af staten bestridas, utan synes staden själf, som eger hamnen och deraf drager fördel, billigtvis böra med någon lämplig del i utgiften deltaga. Utskottet har ansett det äskade, till

hela det beräknade kostnadsbeloppet 86,800 kronor uppgående anslaget kunna till 60,000 kronor nedsättas.

Den nådiga propositionen innehåller ej något förslag om tiden för anslagets utbetalning. Antagligen måste ifrågavarande arbete snarast möjligt påbörjas och utföras; men då, om anslaget blifver af Riksdagen beviljad, det bör vara för staden lätt att, till dess anslaget utfaller, anskaffa erforderligt förskott, har Utskottet ej funnit nödigt föreslå beloppets utgående förr än å nästa års riksstat.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande proposition må på det sätt bifallas, att Riksdagen, såsom bidrag till iståndsättande af vägbrytaren och den yttre hamnarmen vid Visby hamn i öfverensstämmelse med det af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uppgjorda förslag, beviljar ett extra anslag utan återbetalningsskyldighet af sextiotusen kronor, att utgå under år 1883, emot skyldighet för Visby stad att fullborda och underhålla arbetet och uppå de vilkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t må ega bestämma.

Stockholm den 8 Maj 1882.

På Stats-Utskottets vägnar:

EMIL KEY.

Herrar *H. R. Törneblad* och Grefve *S. Lagerberg* hafva begärt få antecknad, att de af embetsgöromål varit förhindrade att i detta ärendes behandling inom Utskottet delta.

**Uppgift å de af handel och sjöfart influtne afgifter vid
Visby hamn under åren 1842—1881.**

År 1842	5,213 47
» 1843	4,075 61
» 1844	3,585 82
» 1845	4,212 82
» 1846	4,834 41
» 1847	4,930 19
» 1848	5,213 43
» 1849	5,195 14
» 1850	6,571 80
» 1851	6,831 38
» 1852	5,684 82
» 1853	17,071 50
» 1854	19,345 69
» 1855	21,655 38
» 1856	17,428 73
» 1857	20,294 17
» 1858	14,681 59
» 1859	17,525 23
» 1860	19,687 84
» 1861	24,373 51
» 1862	26,608 09
» 1863	27,559 58
» 1864	23,725 46
» 1865	21,602 38
Transport	327,908 04

	Transport	327,908	04
År 1866		21,857	64
» 1867		24,288	75
» 1868		23,986	78
» 1869		23,127	50
» 1870		24,715	94
» 1871		26,124	65
» 1872		24,560	20
» 1873		27,551	36
» 1874		29,050	49
» 1875		29,916	84
» 1876		24,947	38
» 1877		31,912	28
» 1878		28,344	72
» 1879		25,586	30
» 1880		27,259	40
» 1881		27,545	10
	Summa kronor	748,683	37
Ifrån förestående belopp afgår dock den uppbörds-			
mannen tillkommande provision, 6 procent å uppbörden, ut-			
görande tillhopa.....		44,921	—
	Nettoinkomst kronor	703,762	37

Visby den 5 April 1882.

På Drätselkammarens vägnar:

H. Petterson.

Specifikation af de af handel och sjöfart influtne afgifter vid Visby hamn för åren 1872—1881.

	Hamn- avgifter af fartyg.	Hamn- avgifter af varor.	Lega för prämar och flott m. m. samt för tillfälliga upplag.	Summa kronor.
År 1872	4,921 45	18,830 12	808 63	24,560 20
» 1873	5,081 20	21,857 39	612 77	27,551 36
» 1874	5,200 30	22,869 61	980 58	29,050 49
» 1875	5,021 17	23,873 12	1,022 55	29,916 84
» 1876	6,809 99	17,112 35	1,025 04	24,947 38
» 1877	8,946 —	21,149 30	1,816 98	31,912 28
» 1878	8,349 50	18,500 21	1,495 01	28,344 72
» 1879	7,342 22	16,346 87	1,897 21	25,586 30
» 1880	7,944 95	18,114 91	1,199 54	27,259 40
» 1881	7,688 95	17,734 19	2,121 96	27,545 10
Summa	67,305 73	196,388 07	12,980 27	276,674 07
			Medium pr år	27,667 41

Anmärkning. Under antagande att detta medeltal skulle kunna läggas till grund för beräkning af intraderna vid hamnen under de följande åren, får Drätselkammaren upplysa, att i så fall derifrån bör afräknas:

- 1:o. Uppbördsprovision, 6 procent kronor 1,660: 04
 2:o. Annuiteten å den del af det på grund af Kongl. Maj:ts nådiga bref den 1 September 1876 af Visby stad upptagna obligationslån, hvilken för hamnens räkning disponerats » 15,625: — 17,285: 04

Återstår att årligen till hamnens utgifter användas endast kronor 10,382: 37.

Vidare bör anmärkas, att å det af Visby stad enligt Kongl. Maj:ts nådiga bref den 4 Juni 1858 hos handels- och sjöfartsfonden erhållna lån ännu återstår oguldet ett belopp af 22,500 kronor, som skall, med 7,500 kronor hvarje år jemte ränta, amorteras under åren 1882, 1883 och 1884, hvaremot, å andra sidan, af det för hamnens räkning upptagna obligationslånet vid innevarande års början ännu återstodo oanvända omkring 20,000 kronor.

Visby den 5 April 1882.

På Drätselkammarens vägnar:

H. Pettersson.